Ao. 1822. No. 83.

GRONINGER COURANT.

DINGSDAG den 15 October.

De *Minister van Financien* verwittigd bij deze elk en iegelijk, dien zulks aangaat, dat, van heden af aan, alle stukken, het ministerie van Financien concernerende, tot nadere aankondiging, naar Brussel moeten worden geadresseerd.

's Gravenhage den 9 October 1822. E L O U T.

Het *Bestuur des Bijbelgenootschaps te Groningen* brengt hier mede ter kennis van alle deszelfs Leden en Begunstigers, en vooral *van de Afgevaardigden* der onderscheidene Bijbelvereenigingen, in deze Provincie gevestigd, dat op Donderdag den 17 October aanstaande, des namiddags te half 3 uur, in het Provinciehuis eene Algemeene Vergadering zal gehouden worden, en dat des avonds, te 5 uren, in de Martini kerk, door den wel eerwaardigen heer *J. D. Vissering*, eene plegtige Redevoering zal uitgesproken worden, bij welke gelegenheid dan ook het Verslag van den staat des Bijbelgenootschaps in het algemeen, en van dien der Groninger Afdeeling van hetzelve in het bijzonder, zal worden medegedeeld. —

Groningen den 8 October 1822.

DEPARTEMENT VAN DE HERVORMDE EN ANDERE EEREDIENSTEN, UITGEZONDERD DIEN DER ROOMSCH-KATHOLIJKEN.

De hoofd-commissie tot de zaken der Israëliten, als daar toe door zijne excellentie den heere staatsraad, directeur-generaal van de Hervormde en andere eerediensten, behalve dien der Roomsch-Katholijken, geautoriseerd, brengt ter kennisse van alle Israëliten binnen het Rijk, dat zij ongehouden zijn eenige kerkelijke bijdragen aan het kerkbestuur hunner gemeente te voldoen, indien in het kerkelijke quotisatie-biljet, of wel in kwitantien, geene melding is gemaakt geworden van den dag, datum, jaar en nummer der dispositie of deliberatie, waarbij de begrooting der gemeente door zijne excellentie den heere staatsraad, directeur-generaal voormeld, voor zoo ver de hoofd-sijnagoge betreft, of door de hoofd-commissie voormeld, voor zoo ver de ring-sijnagogen en bij-kerken aangaat, is goedgekeurd en gearresteerd geworden.

De Hoofd-Commissie voormeld:
I ML. C A P A D O C E, *President.*
Van wege dezelve:
S. E. STEIN, *Lid en Secretaris.*

S P A N J E.

MADRID *den 26 September.*

Eergisteren heeft het bestuur dezer hoofdstad een feest gegeven aan de bezetting en de nationale militie, ter viering van den 7 Julij, den dag der behaalde overwinning op de Koninklijke garde. Het feest is op de fraaije wandelplaats, het prado genaamd, gevierd. — Ruim 9000 gewapende manschappen zijn onder eene gedurige vreugdekreet voor bij den steen der constitutie getrokken. — De regeringsleden, verzeld door de gekwetsten en de weduwen der gesneuvelden, besloten den optogt. Voor de soldaten, van den kollonel tot den tamboer, waren 750 tafels, elk van twaalf plaatsen, aangerigt. De ministers, de kapitein-generaal der provincie en de generaal *Ballesteros* hebben het feest bijgewoond, en zijn door de troepen met de meeste onderscheiding behandeld, gelijk ook de Napolitaansche generaal *Pépé*. De invallende regen verminderde geenszins de vrolijkheid, aan welk duizende inwoners deel namen. Madrid was den geheelen nacht geïllumineerd; op de plaats der constitutie werd gedanst, en schoon de stad van de kreet van: *leve de constitutie!* als het ware scheen te daveren, is alles zonder wanorde afgeloopen.

— Sedert eenige dagen bevindt zich een Engelsch gevolmagtigd minister, de heer *A'Court*, binnen deze stad. De geenen, welke de geheimen der staatkunde meenen te kennen, beloven zich veel goeds voor Spanje van zijne komst.

— Men gaat voort met troepen naar Katalonien te zenden; er zijn bevelen gegeven om ook uit Arragon 2000 man derwaarts te zenden, en te Algesiras zijn drie bataillons naar dezelfde bestemming ingescheept. Zoo dra alle de troepen vereenigd zullen zijn, zullen de beraamde krachtdadige plans, om de rust aan dat schoon gedeelte van Spanje terug te geven, ten uitvoer worden gelegd.

— Sedert den 1 Augustus tot den 8 September zijn er, op den weg van Madrid naar Irun, dertien postkarren aangehouden.

D U I T S C H L A N D.

FRANKFORT *den 8 October.*

Nopens de Grieksche aangelegenheden, heeft men de volgende berigten ontvangen:

Semlin, den 23 September. Te Belgrado zijn brieven uit Salonika van den 5den, uit Seres van den 8sten, en uit Larissa van den 9 September aangekomen. Volgens dezelve, heeft zich *Chourschid*-pacha, met teruglating van 2000 man in Larissa, op den 4 September naar Ternovo begeven, om zijn leger met 3000 Albanezen te versterken. Deze Albanezen hebben zich, echter alleen onder voorwaarde van niet naar Morea te zullen worden gezonden, tot den dienst willen verbinden. Dit zou thans de eenige krijgsmagt zijn, welke *Chourschid*-pacha, sedert zijne ondergane nederlagen, bijeen kan brengen. Overigens bevestigen alle deze brieven, dat de Turken in Morea en Livadien volkomen geslagen zijn. *Odijsseus* heeft, ten gevolge van zijne welberaamde krijgslist, zijne stelling bij de brug over den Sperchios, bij de Thermopijlen, genomen. Het berigt omtrent zijnen dood is van allen grond ontbloot; maar nog belangrijker is de tijding, dat Suli niet in het bezit der Turken is gevallen.

Triest, den 23 September. Uit Patras heeft men hier brieven, welke beweren, dat de nieuwe kapitein-pacha, op den 7 September, aan boord van zijn admiraal-schip, aan de pest is overleden.

Alle de brieven, die uit Morea aankomen, behelzen gunstige tijdingen voor de zaak der Grieken.

G R O O T B R I T T A N N I E N.

LONDON *den 8 October.*

Met heden aangekomen brieven van Nieuw-IJork, van den 10den der vorige maand, heeft men zeer ongunstige berigten over de verwoestingen, welke de aldaar heerschende geele koorts aanrigtte, het geen vele familien de stad deed verlaten. Te Savannah en te Philadelphia was deze verwoestende ziekte mede uitgebroken. Sedert eenige dagen moeten de schepen, welke van Nieuw-IJork te Liverpool aankomen, quarantaine houden.

— Er is een brievenmaal uit Lissabon aangekomen, brieven tot den 28 September van daar medebrengende. In dezelve wordt gemeld, dat de constitutie voor Portugal eindelijk geheel gearresteerd, den 25sten door eene deputatie der Cortes aan den Koning aangeboden, en dadelijk door Z. M. bezworen is.

— Over de Havannah heeft men tijdingen van Mexico, welke hoofdzakelijk melden, dat Keizer *Iturbide* en zijne gemalin op den 21 Julij gekroond zijn. Het souverein congres van Mexico heeft den 11 Junij een besluit genomen, bij hetwelk het slaan van eene nieuwe gouden, zilveren en koperen rijks-munt bevolen wordt.

F R A N K R IJ K.

PARIJS *den 7 October.*

Een brief van Poitiers meldt, dat de generaal *Berton*, Zaturdag den 5den, des morgens te 11 uren, zijn vonnis ondergaan heeft. Hij heeft, tot op het laatste oogenblik, de grootste bedaardheid betoond. *Saugé* en *Jaglin* zijn, onder een sterk geleide, naar Thouars gezonden, alwaar het vonnis aan hen zal worden voltrokken. De geneesheer *Caffé* heeft, eenige uren voor het tot zijne executie bepaalde tijdstip, zich zelven omgebragt. Hij heeft zich, door middel van een klein snijdend werktuig, hetwelk men hem had weten te doen geworden, eene diepe wonde in de liës toegebragt en daar door den schinkel-ader afgesneden. Na veel bloeds te hebben verloren, heeft hij den laatsten adem uitgeblazen en zich alzoo aan het schavot onttrokken.

— Sedert eergisteren zijn er zes couriers van Madrid bij verschillende handelshuizen te Parijs aangekomen. De bankiers *Ardouin* ontvingen er een dezen ochtend, welke hun de tijding bragt, dat het Spaansche gouvernement de door hun huis aangeboden voorwaarden, voor de leening van 200 millioenen realen, (50 millioenen francs) aangenomen had. De Spaansche fondsen zijn op de beurs heden van 66 tot 80 francs gerezen.

— Men schrijft uit *Rome*, in dato den 27 September, het volgende: Mevrouw *Laetitia Buonaparte* (de moeder van *Napoleon*), die sedert langen tijd zich ziek bevindt, ligt op het uiterste. Zij heeft gisteren de laatste sacramenten ontvangen. Haar zoon *Lodewijk*, die het schoone saizoen te Florence zou doorbrengen, is in allerijl tot haar geroepen.

— De geele koorts heeft zich te Kadix geopenbaard in twee huizen van Pont-Santa-Maria; dezelve was er door een van de Havannah gekomen schip aangebragt.

— Men heeft met eene buitengewone gelegenheid berigten uit Madrid tot den 2 October. De Cortes hebben hunne voorloopige vergadering gehouden en zullen Z. M. den Koning verzoeken tegenwoordig te willen zijn bij de opening der vergadering, welke den 7 October plaats moet hebben.

N E D E R L A N D E N.

HAARLEM *den 11 October.*

Naar men verneemt, is het schip *Elizabeth* gisteren, na posttijd, in Texel binnen gekomen, en is de hoogleeraar *Reinwardt*, die den 19 Junij van Batavia vertrok, in Engeland aan wal gestapt, ten einde eerlang de reis van daar herwaarts te vervorderen.

NIJMEGEN *den 9 October.*

Men meldt van Gent (bij Nijmegen) het volgende: „Den 10 Augustus ll. ontstond alhier brand in het huis van *Jan Opgenoort*, na dat deze juist alle de vruchten van zijn land had binnen gebragt; hier door en door de brandbare stoffen was de vlam zoo hevig, dat dezelve vier nabij staande appelboomen aan de eene zijde geheel van bladeren en takken beroofde, terwijl de boomen aan de andere zijde genoegzaam ongeschonden bleven; de, op dat oogenblik, aan de boomen zittende appelen, zijn of verbrand, of afgevallen. Thans staan deze boomen aan de eene zijde weder in vollen bloei, terwijl zij jonge bladeren bekomen hebben, even als ware het vroeg in de lente."

LEEUWARDEN *den 8 October.*

Hun edel groot achtbaren de heeren Staten dezer provincie, hebben in hunne buitengewone vergadering, heden, tot lid der vergadering van de Edel Mogende Heeren Staten-Generaal, Tweede Kamer, ter vervulling der daar in bestaande vacature, door het verleend ontslag van *Jr. S. H. R. van Eijsinga*, verkozen *Jr. Willem Hendrik van Heemstra.*

GRONINGEN *den 14 October.*

Den 2 dezer lag te Newcastle zeilklaar: kapit. *Gerrit A. Wieringa*, voerende het kofschip *de Zeelust*, geladen met steenkolen en gedestineerd naar Rouaan. — Den 6den arriveerde te Vlissingen, kapit. *Gerrit L. Doornbos*, voerende het kofschip *de Jufvrouw Mees*, komende van Liverpool, met zout, gedestineerd naar Antwerpen. — Te Rotterdam is den 9 dezer maand gearriveerd: het schip *Concordia*, kapit. *Jan H. Mulder*, van Bourdeaux; dezelve heeft die reis in elf dagen gedaan.

127ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

ZESDE KLASSE. — 39ste, 40ste, 41ste, 42ste, 43ste, 44ste, 45ste en 46ste *Lijsten.*

No. 12960,	prijs van *f*	1000.	No. 16488,	prijs van *f*	1000.
— 14927,	— — -	1000.	— 27245,	— — -	1000.
— 25488,	— — -	1000.	— 10734,	— — -	1000.
— 25970,	— — -	1000.	— 4100,	— — -	1000.
— 22011,	— — -	1000.	— 14639,	— — -	1000.
— 18753,	— — -	1000.	— 27501,	— — -	1000.
— 5640,	— — -	2500.			

De Leden van het Departement GRONINGEN, behoorende tot de Maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen*, worden verzocht de Departements-vergadering bij te wonen, welke op aanstaanden Woensdag den 16 October 1822, des avonds te 7 uren, in de *gewone Vergaderzaal* zal gehouden en met eene Redevoering geopend worden, en in welke de Rekening en het Verslag van den Penningmeester zal gedaan worden. H. DE RANITZ, *Secretaris.*

T O O N E E L - B E R I G T.

*** Op DINGSDAG den 22 October 1822, bij de Tooneelliefhebberij, *de Kunst verwint (tot opening)*: GESNER, OF HET ZWITZERSCH HUISGEZIN, Tooneelspel, in 3 bedrijven. Gevolgd van: DE TWEE JAGERS EN HET MELKMEISJE, Opera, in één bedrijf. — De inteekenings-lijst ligt, van nu af tot dien tijd, bij J. SLEUTELAAR, bij wien ook de Entrée-billetten, voor eene Representatie, worden uitgegeven.

*** GROOTE SCHOUWBURG, IN DE NIEUWE KIJK-IN-'T JAT-STRAAT.

Op DONDERDAG den 17 October: *Dansen en Exercitien*, met *en* zonder *Balanceerstok; groote Opklimming van twee Personen op een Koord; de Molenaar*, of *de Ongelukkige Minnaar*, groote komieke Pantomime, en *het Punsch-Gezelschap*, groot komiek Tafereel. Breeder in de Biljetten vermeld.

*** Op verzoek van het geëerde Publiek, zal de ondergeteekende JACQUES KINSBERGEN, op aanstaande Zaturdag den 19 dezer, des avonds te 7 uren, in *de Stadlander*, buiten de Heere-poort, bij *inteekening*, ten toon stellen: een FRAAI *VUURWERK*, waar van de LIJSTEN op verscheiden Societeiten voorhanden zijn, als mede ten huize van den Heer GEESTMAN, aan de Groote Markt en TIDDENS, in *de Stadlander*, ter teekening liggen tot Vrijdag middag, den 18 dezer, en die bij laatstgenoemde tot den 19den zal verblijven. De prijs voor ieder persoon is bepaald op 12 stuiv. De ingang zal zijn aan de Gracht, tusschen de Heere- en Ooster-poorten. — Daar er reeds een aantal inteekenaren zijn, zal hetzelve op den bepaalden tijd voortgang hebben.

Groningen JACQUES KINSBERGEN.
den 14 October 1822.

*** Heden avond verloste van een welgeschapen ZOON ANTJE SCHOLTENS, geliefde Echtgenoote van

Groningen J. VAN BRUGGEN.
den 10 October 1822.

*** Mijne waarde Echtgenoote M. H. DIJKHUIS is heden, door Gods goedheid, voorspoedig van eenen ZOON bevallen.

Zweeloo J. MEIJER LICH,
den 11 October 1822. *Predikant.*

*** Heden nacht werd mijne geliefde Echtgenoote, Jonkvrouwe J. C. VAN IDDEKINGE, voorspoedig, doch, tot onze bittere droefheid, verlost van eene doode DOCHTER.

Groningen Jhr. U. E. LEWE.
den 11 October 1822.

*** *Aduard* den 11 October 1822. Heden morgen, te 4 uren, verloste van eenen welgeschapenen ZOON F. H. UITERDIJK, geliefde Echtgenoote van

H. J. BUINING.

*** Heden morgen, omstreeks zeven uren, verloste zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, ELDINA ALLEGONDA ASSELINA GEERTSEMA, geliefde Echtgenoote van

Leeuwarden Mr. B. ALBARDA.
den 13 October 1822.

*** Getrouwd:

F. B. GOSSELAAR,
Groningen van *Oostwold*, en
den 10 October 1822. DINA VAN BOOMGAARDEN LUNSING,
van *Groningen.*

*** Diep treurt, sedert vijf weken, nog ons ouderlijk hart, over het verlies van onzen Zoon PIETER LUIKENS DIJKEMA, welke wij voor vier weken in het graf moesten zien nederdalen; — thans wordt deze wonde op nieuw weder geopend: de daarop volgende Zoon, HARM LUIKENS DIJKEMA, is niet meer! — spoedig volgde hij zijnen Broeder; — eene kortstondige ziekte van weinige dagen rukte hem, den voorledenen nacht omstreeks 11 uren, weg, in den jeugdigen ouderdom van cirka 17 jaren.

Hamdijk LUIKEN PIETERS DIJKEMA.
den 12 October 1822. EPPIEN E. EVERS.

, Gaf ik voor acht maanden, langs dezen weg, kennis van het overlijden van mijnen waardigen Man: heden wordt mij dit verlies op het smartelijkst herinnerd, door het overlijden van mijne Behuwd-dochter CORNELIA ANNA RIEPMA, na eene langdurige sukkeling, in den jeugdigen ouderdom van [illegible] jaren en drie dagen.

Groningen A. C. NIEHOFF,
den 12 October 1822. Wedw. A. P. RIEPMA.

, Wordt geadverteerd, dat, op het aan ZIJNE MAJESTEIT DEN KONING gepresenteerd rekwest van EELKE RENSES SINIA, Landbouwer, in *de Westerhorn*, Gemeente *Grijpskerk*, Kanton *Zuidhorn*, Kwartier en Provincie *Groningen*, verzoekende surcheance van betaling, procedures en executien, voor den tijd van twaalf maanden, welk request door Zijne Majesteit was gerenvoijeerd aan Zijne Excellentie den MINISTER VAN JUSTITIE, en door dezen gesteld in handen van de Eerste Civiele Kamer van het Hoog Geregtshof in *'s Gravenhage*, het zelve Hof, bij appointement in dato 2 October 1822, alvorens aan Z. M. te dienen van berigt, consideratien en advies, den rekwestrant, benevens alle deszelfs crediteuren heeft geordonneerd te compareren op *Woensdag den dertienden November* 1800 *twee-en-twintig*, voor de Heeren Mrs. CLIGNETT en VERHUELL, *Raden in den Hove*, als *Commissarissen*, die hen zullen hooren en den Hove rapport doen, met bijvoeging, dat, het zij dezelve crediteuren compareren, dan niet, door het Hof zal worden geadviseerd, als bevonden zal worden te behooren; en voorts aan den rekwestrant, hangende de deliberatien, van Zijne Majesteit, heeft verleend provisionele surcheance van betaling en van alle regterlijke vervolgingen.

Het rekwest, appointement en de verificatoire stukken, zullen inmiddels ter visie liggen, in *'s Gravenhage*, ten Kantore van Mr. WILLEM VAN DER JAGT, *Procureur bij welgemelden Hove*, mitsgaders kopijelijk, ten Kantore van Mr. H. NIENHUIS, *Procureur* te *Groningen* en ten Kantore van Mr. F. J. ABRESCH, Notaris te *Zuidhorn*.

, De ondergeteekenden maken bij dezen bekend, dat zij te GRONINGEN eene BRAND-WAARBORG-MAATSCHAPPIJ hebben opgerigt, waar van zij *Directeuren*, en de Heeren G. W. *Baron* VAN IMHOFF, *Gouverneur der Provincie Groningen*, *Mr.* C. H. GOCKINGA, *Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal*, en *Mr.* A. W. HOEDT, *Procureur-Crimineel in de Provincien Groningen en Drenthe*, *Kommissarissen* zijn. De genen, die in deze Maatschappij deel mogten verkiezen te nemen, kunnen, tot dat einde, hunne GEBOUWEN bij een der ondergeteekenden aangeven, en wel op zoodanige wijze, als bepaald is bij art. 4 van de Wetten der Maatschappij, die bij den Boekdrukker W. ZUIDEMA, te *Groningen*, gedrukt, en voor drie stuivers te bekomen zijn.

Groningen *Mr.* J. GOCKINGA.
den 1 October 1822. *Mr.* H. O. FEITH.

, Een FRAAIJE HAND IN HET HOOGDUITSCH SCHRIJVEN wordt aan de jeugd *gratis*, bij het ONDERWIJS in de *Nederduitsche* Schrijfkunst, gegeven ter SCHOOL van den *Schrijfmeester*

A. MARIS,
in de Oude Ebbinge-straat, lett. L, no. 88.

, De ondergeteekende heeft WEDEROM ontvangen een SCHOON ASSORTEMENT *ROOKVRIJE* KAGCHELS, *in den jongsten smaak*. Hij verzoekt gunst en recommandatie.

J. G. KOENS,
IJzerkooper, aan de Groote Markt,
in *de Spijkermand*.

, J. J. DE JONGH, woonachtig aan de Noorder-haven, lett. D, no. 82, heeft de eer te berigten, dat hij aldaar de Affaire zal beginnen in alle soorten van KRUIDENIERS- en FICTUALIE-WAREN, als mede BRANDEWIJN en beste HOLLANDSCHE GENEVER; hij recommandeert zich te dien einde aan een ieder en vertrouwd, dat hij, door de beste kwaliteiten en civielste prijzen, zijne begunstigers genoegen zal geven.

, De ondergeteekende, wonende in de Heere-straat, het tweede huis van het Hoog-straatje, in *HET KOFFIJHUIS DE DRUIVETROS EN ORDINARIS*, verwittigd aan zijne begunstigers, dat hij de BRABANDSCHE BIEREN, buiten huis, in prijs *verminderd* heeft, het kruikje van 7 op 6 stuivers en van 6 op 5 stuivers, mits een kruikje terug of 2 stuivers daar boven te betalen; blijvende in huis de Bieren op de oude prijs, van 7 en 6 stuivers het kruikje.

J. M. HEGEL.

, VERKOOPING VAN BOEKEN.

Op WOENSDAG den 16 October en volgende dagen, zullen, ten huize van L. VAN DER MOLEN, aan de Groote Markt, te *Groningen*, ten overstaan van een bevoegd AMBTENAAR, publiek worden Verkocht: twee fraaije verzamelingen van LATIJNSCHE, FRANSCHE, HOOG- en NEDERDUITSCHE BOEKEN, in alle vakken van *Geleerdheid*, *Kunst* en *Smaak*; onder welke vele voorname *Fransche*, *Regtsgeleerde* en *andere Werken* voorkomen; als mede eenige uitmuntende CHIRURGISCHE INSTRUMENTEN, grootendeels nagelaten door de *Med. Doct.* W. en Mr. V***********. De Catalogussen zijn te bekomen bij W. VAN BOEKEREN.

, Op WOENSDAG den 16 October 1822, voordemiddags te 10 uren, gedenkt de ASSOCIATIE van *NOTARISSEN*, ten huize van R. J. ROOS, aan de Groote Markt, publiek te Verkoopen: een exquise partij HAARLEMSCHE BLOEMBOLLEN, van allerlei aard, meest geschikt voor Potten en Glazen, zijnde alle uitmuntende soorten; waar van de Catalogussen ten huize bovengemeld zijn te bekomen.

, Op WOENSDAG en DONDERDAG, den 16 en 17 October 1822, telkens des namiddags, zal, door de ASSOCIATIE VAN *NOTARISSEN*, ten huize van den Kastelein VAN DEN BERG, te *Helpman*, publiek, aan de meestbiedenden, worden Verkocht: eene vrissche partij *WOLLEN MANUFACTUREN*, bestaande in diverse LAKENS, BEVERS, DUFFELS, KALMUKKEN, BAAIJEN, als mede BONTEN, DOEKEN, LINNENS en meer andere Artikels van dien aard, zoo als dan ter Tafel zullen worden gebragt.

, Op MAANDAG den 21 October 1822 en volgende dagen, zal, voor het BOELHUIS DER *NOTARISSEN*, op de Karolie-weg, te *Groningen*, publiek, aan de meestbiedenden, worden Verkocht: eene aanzienlijke partij MAHONIEHOUTEN en GLADHOUTEN *HUISMEUBELEN*, bestaande in KABINETTEN, BUREAUX, SECRETAIRES, LEDIKANTEN en TOMBEAUX met Behangsels, Staand UURWERK, KAGCHELS, groote heldere SPIEGELS en SCHILDERIJEN, TREK-, LADE-, SPEEL- en CILINDER TAFELS, STOELEN met zwarte Trijpen en Matten Zittingen, PORSELEINEN, GLAS en AARDEWERK, KOPER en TIN, VERLAKTE GOEDEREN, fijne LINNENS en TAFELGOED, kostelijke BEDDEN met derzelver TOEBEHOOREN, JAPONSE en WOLLEN DEKENS, BLIK, IJZER en VAATWERK; voorts MANS en VROUWEN LIJFSTOEBEHOOREN, een uitmuntend GOUDEN ZAK-HOROLOGIE, en veel meer andere GOEDEREN; te bezien des Zaturdags bevorens, voor- en namiddags, van 10 tot 12 en van 2 tot 5 uren.

, Ten overstaan van den ondergeteekenden Notaris, zal men, op Donderdag den 17 October 1822, des avonds te vijf uren, ten huize van den Kastelein JAN DUURTS VAN DIJKEN, te *Hoogezand*, op zeer aannemelijke Voorwaarden, te Koop presenteren:

Een HUIS, letter A, no. 6 en V, no. 6, bestaande uit een groote Voorkamer, dito Achterkamer, rojale Werkplaats en ruime Schuur met Koestallen; benevens het HEEM en TUIN, daar bij behoorende; als mede vier Kampen best GROENLAND, alles staande en gelegen te *Martenshoek*, Zuidzijde aan het Hoofddiep, en laatst bewoond en gebruikt door wijlen den *Blok-* en *Pompenmaker* ABEL JANS DE WIT; — zijnde de gemelde Behuizinge sedert jaren tot dat bedrijf gebruikt en daar toe bij uitnemendheid geschikt. Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van den ondergeteekenden.

WDS/ HORA SICCAMA,
Notaris.

, Op VRIJDAG den 18 October 1822, des voor- en namiddags zal, door de ASSOCIATIE van den *oud-Weesheer* BRAAM, voor de behuizinge van Mevrouw de Wedw. WICHERS, aan de Groote Markt, door een daar toe bevoegd BEAMBTE, worden Verkocht: een gedeelte van deszelfs aanzienlijke *INBOEDEL*, bestaande in STOELEN, met roode en andere Zittingen, SPIEGELS, TREK- en andere TAFELS, LEDIKANTEN, KABINETTEN, SCHILDERIJEN, KOPER, TIN, PORSELEIN, IJZER- en BLIKWERK, KEUKEN GEREEDSCHAP, en het geen meer ten dage van Verkoop te voorschijn gebragt zal worden, zoo als daags bevorens, door de gadingmakenden kan worden bezigtigd, des namiddags van twee tot vijf uren.

NB. Nog zal ten zelven dage en plaatse Verkocht worden: twee TOONBANKEN, een WINKEL en een GLAZEN DEUR.

, Op VRIJDAG den 18 October 1822 zal, op de Groote Markt, publiek Verkocht worden: een partij HAARLEMMER BLOEMBOLLEN, bestaande in HIJACINTEN, TROSNARCISSEN, TULPEN, DUC van TOL, JONQUILES, ANEMONEN, RANONKELS, enz., enz.

, Mr. S. REIJNDERS, Advocaat en Notaris te *Delfzijl*, is voornemens, op Woensdag den 23 October 1822, des voordemiddags precies te tien uren, ten huize van den Kastelein A. J. BORST, te *Delfzijl*, bij kavelingen, publiek te Verkoopen: het SCHEEPSHOL, groot 28 ton, benevens de MASTEN, ZEILEN, ANKERS, TOUWERK en verder INVENTARIS, van het Smakschip *de Twee Gebroeders*, bevaren door den Kapitein H. H. HULST en liggende thans in de haven van *Delfzijl*.

, Mr. U. E. STHEEMAN, Notaris te *Scheemda*, is voornemens, ter instantie van den Heer Mr. F. I. J. CREMERS, *Burgemeester* der Stad *Groningen*, q. q., publiek, op Schade en Bate van TONNIS JANS UBBENS, te *Oostwolder-Polder*, te Verkoopen: eene aanzienlijke BOEREN BEHUIZINGE en SCHURE, met de VASTE BEKLEMMINGE van plus min. 86 Deimpten *Polderland*, doende tot jaarlijksche hure de somma van *f* 860 guldens; kunnende hier over *f* 5022 guldens, na 5 guldens per cent, provisioneel blijven staan.

Deze Verkoopinge zal worden gehouden op Dingsdag den 29 October 1822, des namiddags te 2 uren, op de plaats nader te bepalen.

U. E. STHEEMAN.

, Mr. U. E. STHEEMAN, Notaris te *Scheemda*, is voornemens, ter instantie van den Heer Mr. F. I. J. CREMERS, *Burgemeester* der Stad *Groningen*, q. q., publiek, voor den tijd van 6 achtereenvolgende jaren, te Verhuren: eene BOEREN BEHUIZINGE en SCHURE, met plus min. 78 Deimpten POLDERLAND, alles staande en gelegen te *Oostwolder-Polder*, wordende thans door T. S. BUURMA bewoond.

Deze Verhuringe zal worden gehouden op Dingsdag den 29 October 1822, des namiddags te 4 uren, op plaats nader te bepalen.

U. E. STHEEMAN.

, De Notaris J. JONGBLOED, te *Langweer*, zal, op Woensdag den 6 November 1822, des morgens om 10 uren, bij de *Beschrijving* en des namiddags om 4 uren, bij de *finale Toewijzing*, in het Logement DE WILDEMAN, in de *Lemmer*, publiek, bij Strijk- en Verhooggeld, presenteren te Verkoopen:

(en zulks bij *twee-en-dertigste* gedeeltens)

I. $\frac{15}{32}$ AANDEELEN in het KOFSCHIP, genaamd *DE LEMMER*, in 1818 nieuw uitgehaald, gevoerd bij Schipper JOHANNES TAMMES, thans liggende te *Rotterdam*.

II. $\frac{2}{32}$ GEDEELTEN van het KOFSCHIP *DE GOEDE HOOP*, in 1805 nieuw uitgehaald, gevoerd bij Schipper FOLKERT HAIJES KLEIN, thans liggende in de *Lemmer*.

III. $\frac{1}{32}$ GEDEELTE in het KOFSCHIP *EUROPA*, in 1802 nieuw uitgehaald, gevoerd bij Schipper INSE FEIKES DE BOER, thans op de terugreis van *Riga*.

IV. $\frac{1}{32}$ GEDEELTE in het KOFSCHIP *DE NEPTHUNUS*, in 1804 nieuw uitgehaald, gevoerd bij Schipper JAN REMMERTS HOFTINGA, thans liggende te *Amsterdam*.

Breeder, volgens geaffigeerde Billetten, de Conditien te vernemen, bij bovengemelde Notaris, te *Langweer*, en de Heer A. WITTEVEEN, Notaris te *Lemmer*.

, UIT DE HAND TE HUUR: de BUITENPLAATS *PETIT MARTIN*, gelegen in *de Harkstede*, 1½ uur van *Groningen*, met twee Stukken WEIDELAND, de VISSCHERIJ in de *Harksteder Meeren* en de PRIVATIVE JAGT in het Veld der *Beide Harksteden*.

, Iemand genegen zijnde, om eene BEHUIZINGE en TUIN, gequoteerd no. 20, te *Garnwerd*, bewoond door AALTJE STEVENS, Wedw. LOURENS HENDRIKS, UIT DE HAND te willen KOOPEN, vervoege zich deswegens bij de ondergeteekende.

J. A. ENUMA,
Aduarderzijl den 7 October 1822. q. q.

, Een aanzienlijk partij PALM- en nog eenige jonge LINDEBOOMEN, met uitgebreide Takken geleid, TE KOOP. Te bevragen bij den DRUKKER DEZER.

, Bij J. POORTMAN, in de Kijk-in 't Jat-straat, zijn wederom aangekomen: beste frissche OESTERS en EIBOKKINGS met Kuit, voor eene civiele prijs.

, Men vraagt, op November, 1500 GULDENS, tegen *vijf* ten honderd Interest; en beloofd tot ONDERPAND den EIGENDOM van 15 Grazen best KLEILAND. Adres bij den DRUKKER DEZER.

, Bij de *gekwalificeerde Kollecteurs* S. J. VAN COEVORDEN EN ZOON, aan de Vischmarkt, te *Groningen*, zijn, voor de ZESDE KLASSE der 127ste *KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ*, nog LOTEN en GEDEELTENS van DEZELVE, te bekomen, volgens *Prijs-Courant*; alsmede, IN HUUR, voor de VIJFDE WEEK, zijnde *twaalf Lijsten*, van de 49ste tot en met de 60ste Lijst: een Heel Lot *f* 76, Half *f* 38, Kwart *f* 19 en een Achtste *f* 9 - 10. Bij dezelven wordt GENERAAL CONTRABOEK van de *geheele Loterij* gehouden.

Groningen *De gekwalificeerde Kollecteurs:*
den 14 October 1822. S. J. VAN COEVORDEN EN ZOON.

, Een JONGELING, welke van goede getuigenissen voorzien is, begeerd tegen November geplaatst te worden als BEDIENDE in een KRUIDENIERS-WINKEL, in de Stad. Adres bij C. KLOS & ZOON.

, CENTS- OF MUNTWIJZER,
tot Winkel- en Huisselijk gebruik, is bij J. OOMKENS gedrukt en alom te bekomen, à 1 stuiv.

, Bij W. VAN VLIET, Boekverkooper te *Amsterdam*, is van de Pers gekomen en alom verzonden: TAFEREELEN VAN EENE CHRISTELIJKE OPVOEDING, in Briefwisseling tusschen *Moeder* en *Dochter*; uit het Engelsch. Benevens BRIEVEN AAN EMILIA, door Mejufvrouw A. M. MOENS; in 8vo. Met een viertal keurlijke Platen. Prijs *f* 2 — 4 —: Van de zoo sterk gedebiteerde Werkjes: DE TWEELING-ZUSTERS, of *de voordeelen van den Godsdienst*, en DE GESCHIEDENIS VAN EENE OFFICIERS-WEDUWE EN HARE KINDEREN, zijn bij bovengemelde nog eenige Exemplaren te bekomen.

, Bij de Weduwe J. ALLART en COMP. zijn van de Pers gekomen en alom verzonden:

I. N. G. VAN KAMPEN, *Geschiedenis der Fransche Heerschappij in Europa*, 7de Deel.

II. DE GEER en REDDINGIUS, *Handleiding tot het wel en vruchtbaar lezen van den Bijbel*, uitgegeven door een GEZELSCHAP BIJBELVRIENDEN, om bij de Bijbelverspreidingen, aan hen, die dit Goddelijke Boek ontvangen, het noodige licht, bij deszelfs lezing, mede te deelen. Tot algemeene verkrijgbaarheid is dit allerbelangrijkste Werk tot den matigen prijs van *f* 1 — 5 —: gesteld.

III. H. WEIJTINGH, *Historia Graecorum et Romanorum Literaria, in usum Scholarum*. Een Werk dat, op deze wijze ingerigt, der Studerende Jeugd, tot hier toe, nog heeft ontbroken.

IV. J. F. SERRURIER, *de Buitenman*. 2de Deel, no. 5, verrijkt met een Register voor het 1ste en 2de Deel.

STAAT VAN DE MIDDENPRIJZEN DER GRANEN EN ANDERE OBJECTEN, *welke te* Groningen, *op de Markt van den 8 October 1822, zijn verkocht; alles naar* Amsterdamsche *Maten en* Nederlandsche *Gewigten*.

O R Bak-Tarw. p. l.	206 gl. 00 cs.	Graauwe Erwt. 't l.	185 gl. 00 cs.	Aardappelen, per ton, à 2½ zak,	1 gl. 30 cs.
Witte Dito, .	— 206 — 00 —	Tarw.meel, 't Ned. p.	— 00 —	Turf, per ton, .	— 52½ —
N. Roode Dito,	— 165 — 00 —	Boter, . . . ——	— 50 —	Steenkol, per hoed,	40 — 00 —
— Witte Dito,	— 165 — 00 —	Noordh. Kaas ——	— 55 —	Hout, ...	— 00 —
Rogge, ...	— 108 — 00 —	Stolksche id., ——	— 50 —	Hooi, per 100 Ned. ponden, ...	1 — 00 —
Garst, ...	— 65 — 00 —	Leijdsche id., ——	— 35 —	Stroo, — — ——	— 40 —
Boekweit, . .	— 82 — 00 —	Rundvl., . ——	— 30 —	Moutwijn, 't anker,	5 — 50 —
Haver, ...	— 35 00 —	Kalfsvl. . . ——	— 22 —	Genever, ——	6 — 50 —
Witte Boonen,	— 00 - 00 -	Schapenvl. . ——	- 15 —		
Groene Erwten,	— 165 — 00 -	Varkensvl. . ——	— 25 —		

Oude roode Bak-Tarwe, weg. 2214 Ned. pond., per last 185 gl.; oude witte Dito, 2214 Ned. pond., 185 gl. — Haver, 1230 Ned. pond., 43 gl. — Paarde-Hooi, per 500 Ned. pond, 10 gl.

De Burgemeesteren der Stad Groningen: J. F. VAN IDDEKINGE.
Ter ordonnantie van Dezelven: R. LOHMAN, *Secret.*

In de Zetting van het Roggen-Brood en Boekweiten-Meel is geene verandering.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN, op de Beurs te *Amsterdam*, van den 11 October.

Werkel. Schuld, 2½ pct. 47¾ a 48¼	Oblig. Weenerb. 5 pct 66½ a 67¼	Aand. *Rotteb.* fl. 100. *f* 147 a 148½
Rest. uitg. Sch. . . . . 1 a 1$\frac{1}{16}$	Dito, Dito, 4 — 51½ a 52½	Dito, Dito, à 250 - a
Kansbilletten . . . . *f* 40¾ a 41¾	Certific. Dito, 2½ — 36½ a 37½	Weener Bank-Act. - 1048 a 1056
Schuldbekent. van	Oblig. Met. 1815, 2½ — 39 a 39½	Spaans. Coupons, - 23¾ a 24½
't Sijnd., 1e ser. 5 pct 100 a 100½	—— Dito, . . 5 — 79 a 79½	Napels. Fonds. 5 pct. 74 a 74½
Dito, . . 2e — 5 — 100 a 100½	—— Spanje 1805, 5½ — 73½ a 75	Dito (Nieuwe), 5 — 74 a 74½
Oblig. van Rusl. 5 — 94 a 94½	—— Dito 1807, 5½ — 73½ a 75	Fransche Fonds.
Russis. Inschr. 6 — 48½ a 49	—— N. Leening. 5 — a	op de Resc. . 5 — 93¾ a 94
Dito Metalieke, 6 — a	Kansbillett. v. 1820 *f* a	Pr. Obl. te Lond. 5 — 96½ a 97½

Te *GRONINGEN*, bij de ERVEN van de Wedw. A. S. HOITSEMA, in de Oude Boteringe-straat, lett. K, no. 5. Met *autorisatie*.

BIJVOEGSEL,
BEHOORENDE TOT DE
GRONINGER COURANT,
van DINGSDAG den 15 October 1822. No. 83.

VERSLAG
VAN DEN
STAAT
DER
HOOGE, MIDDELBARE
EN
LAGERE SCHOLEN,
IN 1821,

[*toegezonden aan de Staten-Generaal, vóór het einde der jongste vergadering van H. Ed. Mog., ter voldoening aan art. 226 der* GRONDWET.]

LAGER ONDERWIJS.

Het bezoek van eene wel ingerigte school laat nooit na eene hoogst aangename gewaarwording te verwekken bij den weldenkenden mensch, die een vriend is van kinderen, van beschaafdheid en van deugd.

Bij de intrede in de school ademt men gemakkelijk en vrij in een ruim vertrek, dat luchtig is, en wel verlicht. De wanden en de houten vloer zijn rein, de woldering is hoog en de vensters laten van boven de noodige versche lucht in.

De kinderen zitten in klassen verdeeld, op banken of voor halve lessenaars; aan weerszijde, langs de rijen, is eene opene plaats, genoegzaam tot doorgang voor meesters en leerlingen. Alle de kinderen, ook de armste, zijn behoorlijk gereinigd en zijn zindelijk gekleed. Hun gelaat toont tevredenheid en aandacht. Schoon velen in getal, wordt er in de school geen gedruisch gehoord; de stilte heerscht. Allen zijn aanhoudend bezig; er zijn geene tusschenpozingen van werkeloosheid.

De onderwijzer heeft een beschaafd en innemend voorkomen. In zijnen omgang is zijn toon met de kinderen bij uitnemendheid vriendelijk en zacht. Ook beminnen zij hem even zeer als zij hem achten. Zijne goedkeuring is de beste belooning, zijne ontevredenheid de ergste straf. Leerzucht is overigens de prikkel, die hen drijft, en zoo zij boeken of andere zaken ten geschenke ontvangen, moedigt hen dit wel aan, maar doet hen niet juichen, dat zij hunne makkers hebben overwonnen. Niets geeft lof in de school, dan braaf en leerzaam te zijn, uit dien hoofde weerhoudt hen ook de schaamte voor hunne makkers van iets kwaads te doen.

Let men naauwkeuriger op den geest van het onderwijs, zoo ziet men duidelijk, dat het den onderwijzer niet te doen is om te schitteren of om zijne leerlingen te doen schitteren, maar dat hij hen grondig wil leeren alle kundigheden, welke zij noodig hebben, zonder meer. Alle deze kundigheden en alle begrippen tot dezelve behoorende heeft hij zich vooraf zoodanig ontleed en eigen gemaakt, dat hij van de meest eenvoudige beginselen aanvangt, trapswijze voortgaat, en zoo zijn onderrigt bevattelijk maakt voor de minst vluggen. Hij rust ook niet tot dat allen alles volledig hebben begrepen. Vooral echter wordt het geheele onderwijs zoo door hun gegeven, dat hun deugdzame beginsels worden ingeprent. Tot oefening van het verstand, maakt hij bovenal zijn werk van de rekenkunde, en roemt den invloed, dien het gezang heeft op het hart der kinderen. Hij acht zich gelukkig, dat juist deze twee vakken, de rekenkunde en de zangkunst, meer dan eenige andere, in de laatste jaren, wat de leerwijze aangaat, zijn verbeterd, zoo dat zij thans even gemakkelijk als grondig aan de kinderen kunnen geleerd worden.

Verlaat men nu de school en kan de meester u zijne nette woning en tuin wijzen, u verhalen, hoe een ambtenaar, van gemeenteswege, de schoolgelden invordert en uitbetaald; hoe uit dezelve de verwarming der school en alle de schoolbehoeften worden gevonden; hoe de armen-kassen of gemeente-besturen het schoolgeld van armen en behoeftigen voldoen en hoe eene jaarwedde aanvult wat nog aan de inkomsten te kort schiet; ja kan hij u verhalen hoe hij de hoop voedt van ook in zijnen ouderdom zich niet verlaten te zien, noch zijne weduwe en kinderen na zijn overlijden, dan gewis prijst men het land gelukkig, waar zulke scholen zijn en waar zoo voor de onderwijzers wordt gezorgd.

Wenschelijk ware het, dat het schoolwezen op dezen voet door het geheele Rijk ware ingerigt. Reeds mag men zich gelukkig achten, dat in vele provincien een groot aantal scholen met het geschetste tafereel genoegzaam overeenstemmen. In andere provincien, bijzonder in die, waar de schoolverbetering eerst sedert weinige jaren aanving, staat het min gunstig geschapen. Doch het gouvernement blijft standvastig bij het voornemen, om meer en meer tot de volmaaktheid te naderen. In de Noordelijke provincien zijn, sedert lang, door het lands bestuur schoolopzieners aangesteld, belast met het toezigt over een zeker aantal scholen, welke zij gehouden zijn meermalen in ieder jaar te bezoeken. Zij zijn gesteld om te waken, dat de wetten en verordeningen op het onderwijs worden nagekomen; zij moeten de onderwijzers te regt helpen, voorstaan en aanmoedigen. Zelve geene bevelen gevende, moeten zij aan de gestelde magten of bevoegde kollegien de noodige voordragten doen omtrent de inrigting der schoolvertrekken, de inkomsten der onderwijzers en omtrent alle verdere maatregelen, die ten beste van het schoolwezen verdienen te worden genomen. Zij zijn in zoo verre gelastigden van het Lands bestuur, om voor de voortgaande verbetering van het onderwijs te zorgen. Tot hiertoe werkten zij op zich zelve, hetzij ieder schoolopziener afzonderlijk in zijn distrikt, hetzij allen, voor zoo verre zij tot eene provincie behooren, te zamen onder den naam van *Provinciale School-Commissie*. Doch bij 's Konings besluit van den 20sten Maart 1821, is aan de gouverneurs der provincien het voorzitterschap opgedragen bij alle vergaderingen van schoolopzieners. Dit besluit heeft reeds veel goeds gesticht. Het geeft gelegenheid, dat de schoolopzieners overtuigd kunnen worden van de administrative bezwaren, welke soms beletten, dat het goede zoo spoedig worde verwezenlijkt als men zoude wenschen. Het heeft ten gevolge, dat het provinciaal bestuur steeds nabij bekend is met de belangen en behoeften van het schoolwezen. Het neemt, eindelijk, alle misverstand en wrijving weg, die tusschen de schoolopzieners en dit bestuur mogt kunnen ontstaan over den zin en de handhaving der wetten.

Dit heilzaam toezigt, door de schoolopzieners uit te oefenen, waar mede de schoolzaken in voormelde provincien zoo wel zijn gevaren, is door den Koning, bij besluit van den 25sten Maart 1821, mede ingevoerd in de provincien Limburg en Antwerpen. Bij die gelegenheid zijn de voornaamste en heilzaamste bepalingen der schoolwet van den 3den April 1806 bijeen verzameld en, in den vorm eener *voorloopige instructie voor de school-commissien in de Zuidelijke provincien* vastgesteld.

In laatstgenoemde provincien bestaan, sedert den jare 1817, tijdelijke jurij's voor het middelbaar en lager onderwijs. Dezelve hadden voornamelijk ten doel om de zaden van het verbeterd onderwijs te doen wortel vatten, om de oprigting van goede scholen te bevorderen en aan te moedigen, om aankomende onderwijzers te doen opleiden en van hen een examen af te nemen; eindelijk om den toestand van het schoolwezen in al deszelfs bijzonderheden te doen kennen. Een eigenlijk opzigt over alle reeds gevestigde scholen en een geregeld bezoeken van dezelve valt niet in den werkkring dezer jurij's. Naar mate zij aan het doel hunner instelling loffelijk zullen hebben beantwoord, zullen zij, even als die van Limburg en Antwerpen, eervol worden ontslagen en herschapen worden in commissien van onderwijs en school-opzieners. Als zoodanige zullen zij eenen wijderen werkking erlangen; met het toezigt, van 's lands wege, over alle gevestigde scholen en met het geregeld bezoeken van dezelve belast zijn, en meer bepaaldelijk moeten waken voor de handhaving der bestaande verordeningen op het schoolwezen.

Door de goede pogingen van vele school-commissien en jurij's, mitsgaders door de gunstige medewerking van de provinciale en gemeente-besturen, is dit jaar weder op een groot aantal plaatsen deze belangrijke zaak aanmerkelijk vooruit gegaan. Uit de meeste provincien is het berigt ingekomen, dat een aantal schoollokalen op nieuw werden opgebouwd of hersteld of van nieuwe meubelen voorzien. Jammer, dat hier en daar de gemeente-besturen niet raadplegen met den school-opziener of jurij, en dat, uit dezen hoofde, wel eens de kosten ondoelmatig worden besteed. Voorts getuigen de ontvangen berigten, dat in alle de provincien het getal van bekwame onderwijzers toeneemt en dat ook hier en daar hun inkomen van gemeenteswege is verbeterd. In dit laatste opzigt zou, vooral ten platten lande, meerder zijn gedaan, bijaldien deszelfs bewoners in gunstiger omstandigheden hadden verkeerd. Deze mag ook de oorzaak zijn, waarom bij de Gedeputeerde Staten van meer dan eene provincie, hangende zijn gebleven de beraadslagingen, van welke in een vroeger verslag aan Hun Edel Mogenden werd melding gemaakt, over de verbetering van het inkomen der onderwijzers en ter regeling eener meer doelmatige inning der schoolgelden.

Wat het gouvernement, ten aanzien van de schoolgebouwen en de onderwijzers-jaarwedden buitengewoon heeft gedaan, kan blijken uit de tabel, litt. A, hier bij gevoegd.

Onder de belangrijke maatregelen van het algemeen bestuur, moet nog gerekend worden het besluit van Z. M., van den 1 Junij 1821, bepalende, dat de schoolgebouwen, aan het domein behoorende, ten koste van hetzelve in orde gebragt en daarna aan de gemeente-besturen overgegeven zullen worden. Deze maatregel strekt ten voordeele van het domein, hetwelk op deze wijze ontslagen wordt van het onderhoud van gebouwen, die geene inkomsten geven; zij strekt ten voordeele van de gemeente-besturen, welke de gebouwen in goeden staat ontvangen, en de voor elk geringe kosten van onderhoud te eerder voor het vervolg willen dragen, daar zij nu bevrijd zijn van de moeijelijkheden, welke zij, tot het bekomen van herstelling, meermalen bij de elkander opvolgende lands-besturen hebben ondervonden.

Uit sommige provincien, en bijzonder uit die streken, waar het verbeterd onderwijs bij de ingezetenen nog onbekend is, heeft men klagten vernomen over nalatigheid der gemeente-besturen, mitsgaders over onverschilligheid van de ouders. IJverige voorstanders van het goede zouden gaarne zien, dat die gemeente-besturen en die ouders gedwongen werden, om dat gene te doen en te behartigen, wat hun wel verstaan eigenbelang vordert. Doch, bij het geven van zoodanigen raad, verliest men uit het oog, dat het geheele gebouw van het verbeterd schoolwezen op overtuiging en op vrijwillige medewerking gegrond is, dat dwang de vooroordeelen versterkt, ja afkeer en tegenstand doet geboren worden, terwijl de ondervinding gestadig en op de verrassendste wijze leert, hoe het zien van goede scholen, de sterkste en meest ingewortelde vooroordeelen wegneemt, en als in rook verdwijnen doet.

Een gewigtiger beletsel, dan deze vooroordeelen, ontstaat uit de armoede van sommige gemeenten, bijzonder wanneer zij klein zijn. Deze kleinheid van de gemeenten is een duurzaam bezwaar, gelijk in andere takken van bestuur, zoo ook vooral ten opzigte van de verbetering van het lager onderwijs.

Wat anders in eene provincie kan gedaan worden waar de ingezetenen arm zijn, en de geringere klassen min of meer met vooroordeelen behebt, moge Drenthe getuigen. Alhier heeft de vereenigde werking van verstandige school-opzieners en van een welgezind provinciaal bestuur, in weinige jaren, de meeste school-lokalen of vernieuwd of behoorlijk ingerigt, de onderwijzers-jaarwedden door de geheele provincie aanzienlijk verbeterd en het onderwijs zelve tot eenen graad van voortreffelijkheid gebragt, welke met het beste, dat in andere provincien gevonden wordt, kan wedijveren.

Eene bijzondere en steeds toenemende zorg is ook dit jaar weder aangewend tot het opleiden van aankomende onderwijzers. Niet alleen is men voortgegaan de zoodanigen te vormen op de Rijks kweekscholen en die der maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen*, mitsgaders op verschillende armscholen of met behulp van normale lessen, welke andermaal gegeven werden te Maastricht, te Luik, te Bergen en te Luxemburg, maar er kwamen ook soortgelijke nieuwe inrigtingen en maatregelen tot stand in West-Vlaanderen, te Leijden en te Utrecht.

Deze vermenigvuldigde gelegenheden tot oefening voor aankomende onderwijzers heeft aanleiding gegeven, dat men aan de gevestigde school-commissien, welker pligt het is de examens af te nemen en de bewijzen van bekwaamheid te verleenen, heeft kunnen aanbevelen, om met eene meerdere gestrengheid bij het afnemen dezer examens te werk te gaan. Zulks zal, wel uitgevoerd, de beste waarborg zijn, dat de jonge onderwijzers meer en meer bekwaam en geschikt worden voor de waarneming van hunnen post. Voor de provincien waar nog jurij's bestaan, of waar nieuwelings commissien van onderwijs werden ingesteld, zal het mede niet dan heilzaam kunnen zijn, dat men de examens niet te gemakkelijk make.

Gelukkiglijk zijn thans over het geheele Koningrijk scholen gevestigd, welke tot voorbeelden mogen strekken. Derzelver invloed op het schoolwezen in de omliggende plaatsen is reeds zeer aanmerkelijk en zal zich voor het vervolg in toenemende mate doen gevoelen. Zij mogen in sommige provincien nog slechts lichtende punten zijn in eenen duisteren omtrek; van lieverlede zal ook de geheele omtrek worden verlicht, gelijk dit reeds plaats heeft in sommige andere provincien. Uit die van Groningen berigtte men, dat in het 1ste distrikt alle de school-lokalen goed zijn, met uitzondering van twee à drie, terwijl zij slechts weinige scholen telt, op welke het tientallige stelsel niet geleerd of de zangkunst niet beoefend wordt. In Vriesland alleen, werden dit jaar twintig school-lokalen nieuw gebouwd en tien aanzienlijk verbeterd. In deze provincie, waar vele zeer kleine dorpen zijn, was voor weinige jaren het getal der slechte school-lokalen tot dat der goede als 4 : 1; thans zijn er meer goede dan slechte. Op eene bevolking van 183,656 zielen, is dat der schoolgaande kinderen 25,971 geweest. Op goeden grond kan men zeggen, dat het onderwijs in de lagere scholen aldaar dagelijks verbeterd, door dien het minder uitgebreid doch tevens grondiger wordt, en het uitdenken en aanwenden van de meest gepaste middelen tot eene doelmatige vorming van verstand en hart steeds toeneemt. Ook wordt er, hoe langer hoe meer, de regel gevolgd, om alle vergelijking van kinderen met kinderen, zoo wel als openlijke straf en belooning ter zijde te stellen, en tot dus verre is men op geene plaats, waar men eens dezen regel volgde, van denzelven terug gekomen. Uit Overijssel berigt men, dat de gestrenge toon van den schoolmeester bijna overal voor vriendelijken ernst heeft plaats gemaakt, en dat de schoolleeraars zich meer en meer beperken tot het geven van een oordeelkundig onderwijs van dat gene, hetwelk voor den leerling onmisbaar, en hem voor den volgenden leeftijd van het meeste nut en van wezenlijken dienst is.

Wat overigens bijzondere steden en provincien aangaat is de verbetering van het schoolwezen dit jaar meer zigtbaar toegenomen of bevestigd in de steden Amsterdam, Rotterdam, Haarlem, Goes en Zierikzee; alsmede te Lier, Soignies, Halle, Luxemburg, Doornik en Hoei; en in de provincien Gelderland, Limburg, West-Vlaanderen, Henegouwen, Antwerpen en Luxemburg.

KOLLEGIEN EN LATIJNSCHE SCHOLEN.

Omtrent deze instellingen zijn weinige bijzonderheden te zeggen. Men mag echter verzekeren, dat op velen het onderwijs is verbeterd. Bekwame leeraars hebben zich ook loffelijk bevlijtigd, om verbeterde leerboeken uit te geven, en de zoodanige, welke nog geheel ontbraken, nieuw zamen te stellen. Langs dezen weg zal meer en meer de goede leerwijze op alle scholen algemeen worden. Aan welgevormde leeraars is thans, in de Noordelijke provincien, geen gebrek. In de

andere provincien neemt hun getal ook toe, door de voortgaande goede zorge van de hoogleeraren aan de hooge scholen.

HOOGE SCHOLEN.

Tot dus verre heeft de natie de instellingen voor het hooger onderwijs met welgevallen beschouwd. Alle berigten, welke ook dit jaar weder inkwamen, zoo wegens het onderwijs der hoogleeraren, als wegens de goede studien der kweekelingen, zijn geschikt, om dit welgevallen te bevestigen. Naar het schijnt hebben de reglementen op het hooger onderwijs, en bijzonder de daarin voorkomende bepalingen nopens de openbare en strenge examens, de verpligte studien en het dingen naar eereprijzen, den besten invloed op den geest der studerenden, wier belangstelling in die bepalingen dan ook meer en meer toeneemt.

Men heeft geklaagd over het misbruik, dat in sommige inaugurele dissertatien is gemaakt van de vrijheid, bij de reglementen gegeven, om alle stellingen te mogen verdedigen, welke niet strijdig zijn met de openbare orde en de goede zeden. Doch het is te hopen, dat tot die klagten hoe langer hoe minder aanleiding zal worden gegeven; dat de hoogleeraren zich meer en meer zullen bevlijtigen, om in hunne lessen den jonge lieden voor te gaan door een naauwkeurig onderzoeken en een onbevangen oordeelen, en dat zij hunnen invloed zullen uitoefenen, om het te berde brengen en verdedigen van gewaagde of partijzuchtige stellingen voor te komen.

Een der verdienstelijkste mannen, op welke de natie roem mag dragen, de regtsgeleerde *Duijmaer van Twist*, ontviel dit jaar aan de Groningsche hooge school. Dit verlies, en dat van mannen als *Wijttenbach*, *Brugmans*, *Cras*, *de Rhoer*, *Borger* en *Cassel*, allen in de laatste jaren overleden, kan bezwaarlijk worden hersteld. Het Vaderland zal den nieuwen hoogleeraren dankbaar zijn, zoo zij hunne voorgangers in welmeenendheid, in onvermoeide werkzaamheid, in volhardenden ijver voor het goede en het ware nastreven.

Het getal studerenden, opgenomen op den 1 November 1821, bedroeg op de zes hooge scholen 2,020, zijnde 142 meerder dan het vorige jaar. Op nevensgevoegden staat kan men zien, hoe dit getal over de onderscheidene faculteiten is verdeeld.

Het uitwendige der hooge schole is ook weder in luister toegenomen. Het akademische gebouw, door de stad Gent gesticht, werd voor het gebruik der hooge school geopend. De botanische tuinen te Luik en te Leuven kwamen aanvankelijk in dien staat, ook wat de gebouwen betreft, dat zij met den tuin te Gent kunnen wedijveren. Te Leijden is het gebouw voor de bibliotheek, mitsgaders dat voor de anatomische en physiologische verzamelingen in gereedheid gekomen. Te Utrecht werd het clinisch gasthuis aanzienlijk vergroot, door de zorg van het bestuur over de gasthuizen in die stad.

Op bijna alle de hooge scholen werden de kabinetten van natuurlijke historie vermeerderd uit den voorraad van 's Rijks museum te Leijden, hetwelk alzoo ook in dit opzigt aan het doel van deszelfs instelling beantwoordt.

Er bestond, reeds sedert lang, te Leijden eene archaeologische verzameling, voornamelijk ten gevolge van een legaat door eenen voornamen liefhebber, den heer *Papenbroek*, aan die hooge school, in de vorige eeuw, gemaakt. Daar er geen Rijks museum voor de archaeologie bestaat, heeft het Z. M. behaagd, bij de verzameling te Leijden aanwezig, voorloopig en tot nadere beschikking, te voegen twee nieuw aangekochte verzamelingen, de eene door den kolonel *Rottiers*, uit Griekenland, herwaarts gevoerd; de andere van den majoor *Humbert*, die dezelve te Tunis en op den grond van het oude Karthago had bijeen gebragt. Ook is dieszelfde verzameling verrijkt met afgietsels van een gedeelte der marmers, door lord *Elgin*, uit Griekenland, naar Engeland gevoerd.

Eene verzameling als deze kan niet missen zeer nuttig te zijn voor de beoefening der schoone kunsten, welke men zich verheugen mag dat thans weder met goed gevolg in dit land onderwezen en beoefend worden. Met een kort overzigt van den toestand der instellingen voor het onderwijs in die kunsten zal het tegenwoordig verslag gevoegelijk kunnen worden besloten.

Met uitzondering van slechts weinige, vindt men thans in alle groote steden, scholen of akademien voor de bouw- en teekenkunde, in welke aan den handwerksman het onderwijs in deze kundigheden door bekwaam gekeurde meesters kosteloos wordt gegeven. Op sommige dier scholen of akademien worden tevens de beginselen der beeldhouwkunde geleerd. De twee Koninklijke akademien van beeldende kunsten te Amsterdam en te Antwerpen zijn, als het ware, de hooge scholen voor de genoemde kunsten. Men leidt er de jonge lieden ook op tot het schilderen en graveren. Lang werd de oprigting der akademie te Amsterdam vertraagd door de moeijelijkheden, welke aan het vinden van een geschikt gebouw verbonden waren. Edoch deze moeijelijkheden zijn overwonnen, en de lessen zijn eindelijk in een voortreffelijk lokaal en met de beste uitzigten geopend. Op de beide akademien wordt, om het andere jaar, een groote prijs uitgeloofd, daarin bestaande, dat hij, aan wien dezelve wordt toegekend, gedurende vier jaren, op 's Rijks kosten, eene reize buiten 's lands kan doen tot het volmaken zijner kennis en oefening in de kunst. Zoodanige prijzen werden reeds twee malen te Antwerpen toegewezen, en ter mededinging naar dezelve werden, de laatstemaal, toegelaten, niet alleen de leerlingen der Antwerpsche akademie, maar ook die van alle akademien of scholen in het Koningrijk. Dusdanige algemeene mededinging kan niet anders dan den naijver tusschen de verschillende scholen doen toenemen, en zal alzoo in dubbele mate ter uitlokking en aanmoediging van jonge kunstenaars strekken.

Van den bloei der beeldhouwkunst gaven de tentoonstellingen, die in de laatste jaren plaats hadden, de duidelijkste bewijzen. Ook zag men op dezelve van meer dan één jong kunstenaar zeer verdienstelijk beeldhouwwerk, zoo dat men, ook wat deze kunst aangaat, alle reden heeft om over derzelver toestand te vreden te zijn. Onderscheiden werk in de vorstelijke paleizen en van openbare gedenkstukken moge dit getuigen. De bouwkunde vindt mede bekwame oefenaars en, meer dan voorheen, talrijke liefhebbers en begunstigers, iets hetwelk onder anderen heeft kunnen blijken uit de oprigting, te Amsterdam, van eene vrije maatschappij ter aanmoediging der bouwkunde.

De kunst van graveren, zoo van koperen platen, als van medailles en in fijne steenen, was in de laatste jaren merkbaar verachterd, in vergelijking van den staat van volmaaktheid; met welke sommige dezer moeijelijke kunsten voorheen in het Rijk werden beoefend. Doch men heeft reeds proeven van aanvankelijke vordering in eenige derzelve gezien, en er is alle hoop, dat de gelegenheid tot opleiding, aan jonge kunstenaars gegeven, niet vruchteloos zal zijn.

Mogten deze geopende vooruitzigten verwezenlijkt worden! Mogt de verbetering van het onderwijs, in vele vakken reeds zoo belangrijk, worden bevestigd! Alsdan zal eene toenemende bloei van kunsten en wetenschappen den nationalen roem uitbreiden, de genoegens van het gezellige leven verhoogen, en de verschillende standen der maatschappij meer bekwaam en meer geschikt maken, om hun eigen welzijn en dat van den Staat te bevorderen.

Lit. A. *SOMMEN in* 1821 *buitengewoon, ten behoeve van het* LAGER ONDERWIJS *toegewezen.*

PROVINCIEN.	JAARWEDDEN.		SUBSIDIEN, tot aanbouw van schoollokalen.		NORMALE LESSEN.		GRATIFICATIEN, aankoop van meubelen en schoolboeken.	
Noord-Braband,	f 150	00	f ,,	,,	f ,,	,,	,,	,,
Zuid-Braband,	250	00	2300	00	,,	,,	,,	,,
Limburg,	300	00	3635	00	,,	,,	,,	,,
Gelderland,	75	00	3900	00	,,	,,	,,	,,
Luik,	575	00	250	00	800	00	,,	,,
Oost-Vlaanderen,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,
West Vlaanderen,	,,	,,	2015	00	800	00	,,	,,
Henegouwen,	160	00	3600	00	800	00	800	00
Zuid-Holland,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	[illegible]	00
Noord-Holland,	600	00	,,	,,	,,	,,	,,	,,
Zeeland,	236	00	800	00	,,	,,	,,	,,
Namen,	200	00	3100	00	600	00	200	00
Utrecht,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,	,,
Antwerpen,	820	00	,,	,,	,,	,,	,,	,,
Vriesland,	650	00	1600	00	,,	,,	250	00
Overijssel,	,,	,,	1350	00	,,	,,	150	00
Groningen,	150	00	500	00	,,	,,	250	00
Drenthe,	350	00	,,	,,	,,	,,	,,	,,
Luxemburg,	,,	,,	,,	,,	800	00	1000	00
TOTAAL,	f 4406	00	f 22,850	00	f 3800	00	f 5050	00

Litt. B. bevat eene vergelijking van den staat van het Lager Onderwijs, over het *Groot Hertogdom Luxemburg*, op den 31sten December 1817 met den 31 December 1821, waaruit blijkt, dat de distrikten Luxemburg, Grevenmacher, Diekirck, Bastogne, Marche, Neuschateau, Virton en Arlon, te zamen bevatten 435 gemeenten en 274,744 inwoners; het aantal leerlingen dezer districten beliep, op den 31sten December 1817, 28,876, en op den 31sten December 1821, 33,762; het aantal schoolonderwijzers beliep, in 1817, 661, en, in 1821, 729; sedert 1817 zijn er 44 nieuwe schoolgebouwen gesticht.

Lit. C. *STAAT van het aantal* Studenten, *aanwezig op den 1sten November* 1821, *in de onderscheidene faculteiten der verschillende Hooge scholen.*

HOOGE SCHOLEN.	Faculteit van Godgeleerdheid.	Faculteit van Regtsgeleerdheid.	Faculteit van Geneeskunde.	Faculteit van Wis- en Natuurkundige Wetenschappen.	Faculteit van Wijsbegeerte en Letteren.	Totaal.	AANMERKINGEN.
Leuven.	,,	100	54	43	74	271	Op de athenaea te Amsterdam, Franeker en Deventer, zullen daarenboven omtrent 100 studerenden, te zaamgenomen, zijn.
Luik.	,,	158	112	85	98	451	
Gent.	,,	93	76	57	49	255	
Leijden.	45	104	42	20	124	335	
Utrecht.	79	58	24	6	88	255	
Groningen.	56	65	36	22	74	253*	* In 1820 bedroeg het getal studenten te Groningen 256. In het verslag aan de Staten-Generaal over dat jaar geleden, staat verkeerdelijk 216.

PROGRAMMA
NOVI CERTAMINIS LITERARII
A RECTORE ET SENATU EIUSDEM UNIVERSITATIS INDICTI D. X OCTOBRIS CIↃIↃCCCXXIII.

Ex decreto Regis Augustissimi, Academiarum civibus atque Athenaeorum alumnis in nostra patria a singulis Ordinibus Academicis quaestiones proponuntur sequentes:

A FACULTATE DISCIPLINARUM MATHEMATICARUM ET PHYSICARUM PROPONUNTUR HAE QUAESTIONES.

I.

Quaeritur invenire angulos inter plana linea recta sibi contigua, et corporum regularium superficiem constituentia, interceptos, atque ex hoc problemate, ratione Geometrica et Analytica ea consectaria colligere, quae ad soliditatem variorum corporum inveniendam conducant.

II.

Cum plurimi inter agricultores seminum aliorum fundorum permutationem probent, quaeritur an haec permutatio revera sit utilis et necessaria et quibusnam tunc nitatur Naturae legibus?

A FACULTATE PHILOSOPHIAE THEORETICAE ET LITERARUM HUMANIORUM.

Quaeritur: *quae fuit summi sacerdotis in republica Hebraeorum auctoritas et potestas inde a civitate a Mose constituta usque ad Hierosolyma a Romanis expugnata?*

A FACULTATE THEOLOGICA.

Quaeritur: *quomodo versari debet doctor Euangelicus, nostro tempore, ad* PAULI *Apostoli exemplum, ut omne munus suum rite sustineat?*

A FACULTATE IURIDICA.

Cum scriptores quidam, REHBERGIUS *aliique, legum Codici, quo nostrum ius civile regitur, hoc imprimis vitio verterint, quod reipublicae in Francia conversionem sapiat, quaeritur: quae Iuris partes legislationi intermediae debeantur, et quibus rationibus defendi possint?*

A FACULTATE MEDICA PROPONITUR.

Ut, quantum possit, constet de sede et indole mali, quod graviditatem extra-uterinam vocant, eamque primariam, quaeritur:

1. *Conspectus symptomatum, quae auctores varii hunc morbum comitari tradiderunt.*
2. *Quaenam horum falsa habeantur, quaenam dubia, quaenam pathognomonice vera?*
3. *An certis etiam characteribus indicetur, hanc graviditatem ovariam esse, vel tubariam, vel abdominalem?*
4. *Quaenam proportio sit observationum eiusdem morbi, alterutrum latus occupantis? an lateris dextri, vel sinistri indubia etiam reperiantur signa?*
5. *Denique ex hisce omnibus concludatur: an remedium, ab egregio* HEIMIO *Berolinensi propositum, adhiberi debeat, et in quanam graviditatis extra-uterinae specie?*

Responsa oratione Latina, manu aliena, satis nitide scripta, et ante diem 1 Augusti 1823, Auctorum sumtibus, mittuntor ad Virum Clariss. IACOBUM ALBERTUM UILKENS, qui Senatui Academico est ab actis, observatis iis, quae leguntur Art. 210. Decreti Regii, 2 Aug. 1815, No. 14.

Victoribus in honestissimo hoc certamine praemia distribuentur die secundo Iovis mensis Octobris anni 1823, quo novus Rector munus suum est auspicaturus.

Te *GRONINGEN*, bij de ERVEN van de Wedw. A. S. HOITSEMA, in de Oude Boteringe-straat, lett. K, no. 5. Met autorisatie.